

процентних ставок за короткостроковими депозитами та залучення дешевих довгострокових ресурсів, що забезпечить розширення довгострокового, більш прибуткового для банку кредитування.

По-четверте, неактивний фондовий ринок корпоративних цінних паперів звужує можливості отримання банком альтернативного доходу від зростання вартості портфеля корпоративних цінних паперів. Портфель цінних паперів на 66 % формується за рахунок цінних паперів у портфелі банку на продаж, які утримуються в основному з метою отримання процентного доходу. При цьому ефективна дохідність корпоративних цінних паперів коливається в межах від 14 до 18 %.

Враховуючи описані проблеми управління ринковими ризиками в умовах української банківської системи, важливим завданням ризик-менеджменту є адаптація методів оцінки та управління ринковими ризиками до умов вітчизняного фінансового ринку.

*О.М. Біломістний,
Харківський інститут банківської справи
Університету банківської справи НБУ*

МОДЕЛЮВАННЯ ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ПРИ БАНКІВСЬКОМУ КРЕДИТУВАННІ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Банки надзвичайно тісно пов'язані з усіма економічними суб'єктами, оскільки їх виникнення обумовлено потребами виробництва й торгівлі. Історія розвитку банків тісно пов'язана з історією кредитних відносин, оскільки протягом багатьох століть банки є основними постачальниками кредитних ресурсів. Проте кредитні операції банків, їх обсяги та різновиди залежать насамперед від розвиненості економічних і соціальних процесів в країні.

Реалізація економічного потенціалу малого бізнесу багато в чому залежить від можливостей та умов його фінансування. Проведені дослідження свідчать, що питома вага власних коштів суб'єктів малого бізнесу в середньому коливається в межах 80 % від загальної суми. За умов відсутності власних заощаджень із метою капітальних вкладень для розширення власного виробництва, його модернізації та освоєння нових видів продукції суб'єкти малого бізнесу прагнуть залучити довгострокові ресурси і безпосередньо звертаються за кредитами до банківських установ.

Кредитування малого бізнесу для банків є однією з перспективних ланок розвитку банку. Це найбільш масштабний сектор економіки, який динамічно розвивається, але основною проблемою при кредитуванні даного сектора економіки є відсутність у суб'єктів малого бізнесу

надійного та ліквідного забезпечення повернення кредиту. При наданні кредиту менеджери банку оцінюють рівень кредитоспроможності позичальника – суб'єкта малого бізнесу, надаючи йому певний кредитний рейтинг. Оцінка кредитоспроможності – це оцінка минулої фінансово-господарської діяльності позичальника. Але при оцінці кредитоспроможності клієнта не враховується забезпечення кредиту. У нашому випадку забезпеченням кредиту слугують договори субконтрактингу, тобто це майбутня діяльність суб'єкта малого бізнесу з новими можливостями, новими надійними партнерами та перспективою підвищення свого кредитного рейтингу.

Не вивченим питанням залишається, яким чином впливає на рішення менеджерів банку про надання кредиту рівень кредитоспроможності, сума кредиту та рівень його забезпечення. Чи зможе отримати суб'єкт малого бізнесу кредит, якщо він має досить низький рівень кредитоспроможності, але має договір субконтрактингу, сума якого перевищує суму кредиту в 2-2,5 рази. Тобто на момент подачі документів до банку суб'єкт малого бізнесу має скрутне фінансове становище, але в майбутньому, за договором субконтрактингу, його становище істотно зміниться в бік покращення фінансово-економічного становища. Для вирішення поставленої задачі скористаємося методом планування експерименту. Безпосередньо експеримент у поставленій задачі поставити дуже важко, тому що потрібно одразу включити до дослідження велику кількість груп менеджерів банку та суб'єктів малого бізнесу та внести істотні зміни в механізм кредитування малого бізнесу. Тому прийнято рішення про проведення пасивного експерименту, на основі результатів якого побудувати модель вербальної поведінки менеджерів банку на залежність рівня кредитоспроможності суб'єкта малого бізнесу та рівня його забезпечення у вигляді договорів субконтрактингу.